

LAK

landelijk actie komitee

scholieren

Onze standpunten over de Tweede Fase

Aan: de leden van de vaste Kamercommissie Onderwijs

Betreft: standpunten rondom de herziening Tweede Fase 2007.

Datum: 23 januari 2006

Geachte heer, mevrouw,

In de bijlage treft u een notitie met daarin de standpunten van het LAKS rondom de voorstellen van het ministerie van OCW voor de herziening van de Tweede Fase in augustus 2007. Het LAKS is dé belangenorganisatie voor en door scholieren. Wij zijn de afnemers van het onderwijs en daarmee experts van eerste hand. We vertrouwen er dan ook op dat u onze standpunten in overweging neemt en tegen het licht houdt van de voorstellen van de minister.

Met vriendelijke groet,

Simone de Ruyter
Voorzitter LAKS

1. Inleiding

In 1998 zijn de profielen Tweede Fase ingevoerd om de aansluiting met het hoger onderwijs te verbeteren. Dit betekende dat de vrije pakketkeuze werd ingeperkt om zodoende aan de wensen van het hoger onderwijs te voldoen. De huidige voorstellen voor wijziging op de wet voortgezet onderwijs zijn bedoeld om de Tweede Fase beter studeerbaar, werkbaar en organiseerbaar te maken. Bovendien zijn de voorstellen bedoeld om scholen, docenten én leerlingen meer keuzemogelijkheden aan te bieden.

Het LAKS heeft zich de afgelopen jaren nadrukkelijk laten gelden op het gebied van de Tweede Fase. Één van de standpunten van het LAKS was en is; het behoud van ruim voldoende keuzevrijheid voor leerlingen in de Tweede Fase. Nieuw in het voorstel voor herinrichting van de profieldelen is dat er sprake is van profielkeuzevakken. Het LAKS staat positief tegenover de mogelijkheid om vakken te kiezen in de profielonderdelen. De voorheen inhoudsloze slogan 'de leerling centraal' en 'onderwijs op maat' krijgt daardoor ons inziens meer body.

De voorstellen voor herinrichting van de profielen zorgen voor meer samenhang, maar blokkeren daarom nog niet de keuzevrijheid op een onacceptabele manier. Daarnaast is gehoor gegeven aan vermindering van de studielast door minder vakken in het gemeenschappelijke deel aan te bieden

In het onderstaande gaan we specifiek in op enkele onderdelen van de Tweede Fase.

2. De Algemene Natuurwetenschappen (ANW)

Het LAKS ziet ANW als een vak dat vooral nuttig is voor mensen met Maatschappijprofielen. Veel van de leerlingen met een natuurprofiel behandelen vaak dingen dubbel en hebben het gevoel met overbodige zaken bezig te zijn. Daarom is het LAKS, zeker omdat er nu ook al een extra bètavak ingevoerd gaat worden, tegen het behoud van ANW.

Het LAKS vindt de constructie, zoals deze voorgesteld is door de regering, erg vreemd. Wij lezen door de regels heen dat ANW eigenlijk alleen binnen het vwo behouden blijft, zodat de expertise niet verloren gaat, mocht op de havo blijken dat afschaffing niet verstandig was. ANW blijft op deze manier half-half hangen binnen het voortgezet onderwijs. Dit is verwarrend en onredelijk aangezien:

- ❑ Een deel van de vwo leerlingen een vak heeft gedaan dat op de lange termijn wellicht zal verdwijnen. Dit vak voegt daardoor niets toe aan het diploma.
- ❑ Een deel van de havo leerlingen zal ten opzichte van vwo leerlingen mét ANW minder kennis opdoen waardoor het diploma voor deze leerlingen lijkt te devalueren.

Het LAKS pleit er dan ook voor om ANW af te schaffen. Leerlingen hebben aangegeven ANW niet als zinvol te beschouwen in de Tweede Fase (LAKS, 2003). Dit vak voegt te weinig toe. Het argument dat alle leerlingen toch iets mee moeten krijgen van natuurwetenschappen is naar onze mening niet sterk genoeg. In de onderbouw krijgen de leerlingen namelijk al ruim voldoende te maken met onderdelen van dit vak. ANW in de Tweede Fase leidt daardoor tot dubbelingen in lesstof voor leerlingen in het natuurprogramma.

3. Het profiel Natuur en Gezondheid

Het LAKS verbaast zich over de constructie zoals deze wordt voorgelegd aan de Tweede Kamer. Ten eerste is er met dit plan sprake van misleiding; Met een profiel (natuur en) gezondheid, kan een scholier geen studie geneeskunde doen. Dit vindt het LAKS niet kunnen.

Binnen dit profiel wordt voorgesteld om natuurkunde als profielkeuzevak op te nemen. Samen met aardrijkskunde en het nieuwe vak NLT. Leerlingen zien echter natuurkunde als een onmisbaar vak

binnen dit profiel en zullen daardoor snel geneigd zijn dit vak te kiezen. Het heeft er daardoor alle schijn van dat het profielkeuzevak een geforceerd keuzevak wordt. Het LAKS zet vraagtekens bij deze constructie.

Ten tweede is algemeen bekend dat leerlingen met NG + economie (deelvak) bijna alle opleidingen kan doen. Dit is handig voor leerlingen die geen duidelijke zwakheden hebben en die nog niet weten wat ze moeten doen. Je zou kunnen zeggen dat dit probleem straks opgelost kan worden door behalve economie, straks ook nog natuurkunde bij het profiel te kiezen. Het LAKS is tegen deze oplossing, aangezien dit de keuzevrijheid beperkt. Bovendien zouden veel leerlingen halverwege de derde in de verleiding gebracht kunnen worden om voor aardrijkskunde te kiezen, omdat ze dit makkelijker vinden. Later komen ze er dan achter dat ze natuurkunde voor veel van hun studies nodig hebben. Men kan zeggen dat de oplossing hier gezocht moet worden in decanen. Helaas zijn deze vaak slechts kort aanwezig in een klas en bovendien vindt het LAKS dat je toekomst niet mag laten afhangen van hoe je het treft op het gebied van voorlichting.

4. Geschiedenis in het profiel Economie en Maatschappij

De visie van het LAKS op de vakken geschiedenis en aardrijkskunde is dat beiden in principe gelijkwaardig zijn. Wij vinden niet dat er is aangetoond dat geschiedenis duidelijk de voorkeur heeft boven aardrijkskunde. Daarom stelt het LAKS een verplichte keuze voor tussen de vakken aardrijkskunde en geschiedenis voor.

5. De belemmeringen van de keuzevrijheid in het profiel Cultuur en Maatschappij

In de plannen van de regering moet de leerling met een CM profiel een vak uit de Cultuur en een vak uit de Maatschappij onderdelen kiezen. Wij zien niet in waarom iemand niet twee vakken uit een groep mag kiezen: waarom moet deze keuze alleen mogelijk zijn in het vrije deel? Het LAKS begrijpt deze belemmering van de keuzevrijheid niet.

6. Wiskunde

De standpunten met betrekking tot wiskunde zijn uitvoerig aan bod gekomen in de brief die het LAKS samen met ISO dinsdag 18-01-06 naar de fracties hebben verstuurd. Wij verwijzen u graag naar deze brief.

7. Aardrijkskunde

Het LAKS vindt dat aardrijkskunde net zo belangrijk is als geschiedenis en dat de mogelijkheden voor leerlingen om aardrijkskunde te kiezen eerder groter dan kleiner moeten worden. De argumenten die daarvoor zijn aangevoerd zijn vernoemd in de petitie van het KNAG verstuurd in september 2005. Het LAKS heeft deze petitie ondertekend. We pleiten er dan ook voor om minimaal de voorstellen te handhaven waarin leerlingen in het profiel Economie & Maatschappij uit de vakken aardrijkskunde, geschiedenis, Management & Organisatie, maatschappijwetenschappen en een Moderne Vreemde Taal, twee vakken kunnen kiezen.

8. Het nieuwe bètavak Natuur Leven Techniek

Het LAKS juicht meer keuzevrijheid toe, vandaar dat zij ook positief staat tegenover het nieuwe bètavak NLT. In het vak wordt gewerkt met modules. De leerling kiest modules die bij zijn interesse en andere vakken aansluit. Iedere module werkt op het snijvlak van twee of meerdere disciplines. Daarnaast zit er ook een component in van het oriënteren op keuze van studie en beroep, mede doordat het de bedoeling is dat het VO bij het vak zoveel mogelijk samen gaat werken met het HO. Op dit moment zijn er overigens al scholen die voor bètaprojecten samenwerken met het HO. Het LAKS is positief over deze samenwerking tussen VO en HO. Dit zal de aansluiting ten goede komen. Wel maakt zij zich zorgen over de vrijblijvende positie van de regering. Veel moet 'blijken uit resultaten' en daar zit juist de moeilijkheid. Het introduceren en sterk neerzetten van een nieuw vak kost veel tijd, geld en energie. Leerlingen mogen daar absoluut niet de dupe van worden. We vertrouwen erop dat de regering de scholen die het vak willen aanbieden met voldoende middelen faciliteert en tegemoetkomt aan de wensen van de scholen, zodat het vak geruisloos in het programma kan worden geïntroduceerd.

Het LAKS ziet liever dat er van NLT een centraal eindexamenprogramma wordt gemaakt. Anders lopen veel leerlingen het risico dat, mocht er toch geen centraal eindexamen komen, het vak wordt gedaan, zonder dat een toekomstige werkgever er later waarde aan hecht.

9. Handelingsdelen

Een punt dat ook samen met de Tweede Fase is ingevoerd zijn de handelingsdelen. Met andere woorden, opdrachten en werkstukken die bij elk vak worden opgelegd. Voor deze handelingsdelen worden geen cijfers gegeven. Een voldoende is genoeg. Dit betekent dat leerlingen weinig erkenning krijgen voor de zware werkzaamheden die de handelingsdelen met zich meebrengen. Het wekt de indruk dat de handelingsonderdelen enkel verlichting brengen voor de docent; Deze hoeft immers alleen een krul door het werk te zetten. De leerling ziet zijn prestaties zo nergens terug. Het LAKS is daarom fel gekant tegen de wijze waarop de handelingsonderdelen zijn geïntegreerd in de vakken.

10. Het gymnasium.

Het ministerie stelt voor om binnen het gymnasium de tweede moderne taal te vervangen voor een klassieke taal. Het argument is dat daarmee meer recht te doen aan gymnasiale vorming. Het LAKS voorziet echter problemen met het kiezen van een vervolgstudie. De mogelijkheid om Frans of Duits te gaan studeren lijkt door deze regeling immers moeilijker te worden. Het LAKS stelt daarom voor om de keuze voor een moderne vreemde taal (volledig) in te voeren in het gemeenschappelijke deel en het aantal uren in het vrije deel dan te vergroten. In dit vrije deel kunnen leerlingen Latijn en/of Grieks kiezen. Dit is mogelijk aangezien de klassieke talen meer studielasturen hebben. Dit voorstel biedt ook uitkomst voor de leerlingen die bovengemiddeld presteren. Bovendien wordt hiermee geen afbreuk gedaan aan het gymnasium.

11. Deeltalen versus volledige talen

Ten opzichte van de bestaande situatie wil het ministerie de keuzemogelijkheden voor scholen, leraren en leerlingen vergroten. In het gemeenschappelijke deel: bij vwo niet meer de twee deeltalen Frans en Duits verplicht, maar een keuze van één volledige taal uit meerdere. Het LAKS steunt dit voorstel. Leerlingen die geen heil zien in én Frans 1 én Duits 1 kunnen een keuze maken uit één taal waarmee de diepte kan worden ingegaan. Bovendien worden de volledige talen getoetst en dit zal de kennis alleen maar bevorderen, de huidige deeltalen hebben daarentegen geen examen.

12. Aansluiting VO-HO

Er is veel druk vanuit het HO om bepaalde (profiel)keuzevakken verplicht te stellen. Volgens het HO zijn dit absoluut noodzakelijke vakken om een bepaalde studie te kunnen volgen. Ze zijn echter niet bereid om deze vakken dan als toegangseis te stellen. Natuurlijk moeten de profielen een goede basis vormen, maar te vaak wordt er vanuit gegaan dat het VO in het algemeen en de TF in het bijzonder zich overal aan moet aanpassen; aansluiten op onderbouw én aansluiting naar HO toe. Natuurlijk is het belangrijk dat er aan die aansluiting gedacht wordt, maar dat zou meer van twee kanten moeten komen.

Bepaalde vakken blijken volgens het HO in de Tweede Fase niet aan te sluiten op het HO; studies economie bijvoorbeeld laten studenten toe die in de Tweede Fase geen economie hebben gehad. Ze geven aan dat economie op het VO totaal niet op economie op de universiteit lijkt. Ze vinden het belangrijker als die mensen wiskunde gehad hebben en in ieder geval goed kunnen rekenen. Het LAKS is van mening dat het HO meer duidelijkheid hierin moet creëren door het maken van keuzes. Toelatingseisen instellen of niet. Indien universiteiten ervoor kiezen dit niet te doen dan moeten ze er maar rekening mee houden dat de nieuwe studenten nog niet alles kunnen en weten.